

Enligt sändlista

BILDANDE AV
Naturreservatet Storbergets naturskog

Objektnummer	2021347
Län	Västernorrland
Kommun	Örnsköldsvik
Socken	Björna
Fastighet	Del av Norra Krokvattnet 2:2
Markägare	Holmen
Förvaltare	Länsstyrelsen
Lägesbeskrivning	Cirka 17 kilometer sydväst om Fredrika
Areal [hektar]	172,1
Produktiv skogsmark [hektar]	151,5

Naturtyper [hektar]	Tallskog	57,7
	Barrblandskog	37,5
	Lövblandad barrskog	28,4
	Granskog	13,7
	Våtmark	11,8
	Ungskog	10,4
	Sumpskogsimpediment	8,8
	Barrsumpskog	3,6
	Lövsumpskog	0,2

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar länsstyrelsen det område som utmärkts på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet förordnar länsstyrelsen i enlighet med 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att de föreskrifter som framgår av detta beslut ska gälla beträffande naturreservatet.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 5 och 6 §§ miljöbalken gäller från den dag de vinner laga kraft. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken gäller från kungörelsedatum även om beslutet överklagas.

I enlighet med 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan.

SYFTE

Området skyddas i syfte att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer, närmare bestämt såväl brandpräglad talldominerad, i stora delar urskogsartad, skog som grandominerad naturskog och orörda våtmarker. Här återfinns en hel del av de strukturer, såsom torrakor, brandstubbar och brandljudade äldre träd, som är kännetecknande för ett naturligt brandpräglat skogsekosystem. Nybildning av strukturer sker också fortlöpande, vilket gör att vissa naturvärden med tiden kan förväntas utvecklas än mer.

För att bevara och återskapa brandpräglade skogar kan naturvårdsbränningar komma att genomföras. Andra åtgärder för att återskapa äldre tallskogar och efterlikna vissa för tajgan typiska effekter av brand kan komma att vidtas i de fåtaliga mer skogsbrukspåverkade delarna. De grandominerade skogarna och våtmarkerna ska i huvudsak utvecklas fritt efter naturligt förekommande processer.

Syftet är även att, inom ramen för ovanstående syfte, ge allmänheten möjlighet till friluftsliv.

RESERVATSFÖRESKRIFTER

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

Utöver vad som för övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 uppföra byggnad, mast eller annan anläggning.
- 2 bedriva täkt, anordna upplag, borra, spränga, schakta, gräva, utfylla, tippa eller på annat sätt skada mark och block.
- 3 dika, dikesrensa eller dämna.
- 4 anlägga luft-, vatten- eller markledning, stängsel eller hägnad.
- 5 anlägga väg, stig, bro eller spång.
- 6 bedriva skogsbruk; avverka eller på annat sätt skada levande eller döda, stående eller omkullfallna, träd och buskar, samt utföra annan skogsvårdsåtgärd.
- 7 sprida kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, kalk eller gödselmedel.
- 8 inplantera djur, växter eller andra organismer.

9 framföra motordrivet fordon. Förbudet gäller inte på befintlig väg eller snöskoter på snötäckt, tjälad mark. Inte heller gäller det uttransport av fällt högvilt med fyrhjuling eller motsvarande. I dagsläget gäller dock terrängkörningsförordningen (1978:594) i reservatet vilket innebär att endast högvilt i form av älg, björn, kronhjort, dovhjort och vildsvin kan föras ut. Fordon och färdväg ska väljas med omsorg för att minimera mark- och vegetationsskador.

10 uppföra jakttorn utan länsstyrelsens tillstånd.

B. Föreskrifter om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt att tåla intrång enligt 7 kap. 6 § miljöbalken.

Markägare och innehavare av särskild rätt förpliktigas tåla att följande åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet:

- 1 upphuggning och markering av reservatsgränsen.
- 2 uppsättning av informationstavlor.
- 3 kontrollerade naturvårdsbränningar med eventuella därtill hörande åtgärder, som exempelvis selektiva huggningsingrepp och anläggande av mineraljordssträngar.
- 4 åtgärder för att efterlikna vissa effekter av skogsbrand och återskapa äldre tallskog samt gynna lövträd såsom katning eller bleckning av yngre tall, selektiv ring- eller randbarkning eller fällning av enstaka barrträd för att friställa lövträd eller skapa solöppna luckor i skogen. Föreskriften gäller endast inom den yngre skogen i nordost samt tallskogen i sydvästra hörnet, se beslutskarta.
- 5 igenläggning av den väg som från sydväst går in till reservatets centrala delar, se beslutskarta.
- 6 avlägsnande av eventuella främmande arter; exempelvis contorta-tall.
- 7 undersökningar av mark, vatten, vegetation, fisk och annat djurliv, samt kulturmiljöer, inklusive markering av därtill hörande ytor.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet.

Utöver vad som för övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående och omkullfallna träd och buskar.
- 2 plocka, gräva upp eller på annat sätt ta bort mossor, lavar eller svampar, med undantag för plockning av icke fridlysta matsvampar och marklevande färgsvampar.
- 3 insamla eller föra bort insekter eller andra ryggradslösa djur.
- 4 framföra motordrivet fordon annat än på befintlig väg för motorfordonstrafik. Förbudet gäller inte snöskoter på snötäckt, tjälad mark.
- 5 genom grävning eller på annat sätt skada mark, block eller vattenmiljöer.
- 6 klättra i boträd eller på annat sätt medvetet störa eller skada djurlivet.

- 7 uppföra anläggning, såsom vindskydd, koja, bänk, spång, bro, stängsel, ledning, mast eller torn.
- 8 sätta upp skylt, tavla, affisch eller göra inskrift.
- 9 utan länsstyrelsens tillstånd använda området för organiserade tävlingar, militära eller andra övningar, lägerverksamhet eller motsvarande.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för underhåll av befintlig bilväg i reservatets södra kant. Träd som är rotade i reservatet och som har fallit, eller hotar falla över vägen får kapas och ska lämnas i reservatet. Vägen som går in i reservatet från sydväst ska däremot få växa igen och, om behov uppkommer, aktivt läggas igen.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för att utöva renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437) eller framföra motordrivet fordon vid renskötsel i enlighet med gällande terrängkörningslagstiftning.

Föreskrift C6 ska inte hindra ringmärkning av fåglar i enlighet med övrigt regelverk.

Tillstånd enligt föreskrift C9 kan innebära att undantag ges från flera föreskrifter. För verksamheten gäller att eventuell åverkan inte annat än alldeles obetydligt får påverka de värden som reservatet syftar till att bevara.

Länsstyrelsen kan ge tillstånd för vetenskapliga undersökningar som innebär någon form av markering, fällfångst eller annan åverkan, under förutsättning att denna åverkan inte annat än alldeles obetydligt påverkar de värden som reservatet syftar till att bevara.

Vetenskapliga undersökningar som inte innebär markering av provytor eller annan åverkan är tillåtna i reservatet. Vidare ska föreskrifterna inte hindra att i vetenskapligt syfte ta minsta möjliga mängd belägg för artbestämning av exempelvis svampar eller insekter. Observera dock att insamling av vissa arter även kan vara reglerad i artskyddsförordningen (2007:845).

I enlighet med 2 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., ansvarar länsstyrelsen för förvaltningen av reservatet. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att utföra de åtgärder som anges ovan under B och vars utförande beskrivs närmare i skötselplanen.

Föreskrifterna under C gäller även fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet när de inte nyttjar sin rätt att bruka fastigheten.

SKÄLEN FÖR BESLUT

Områdesbeskrivning

Området är 172 hektar stort och sträcker sig från Storbergets topp på cirka 500 meter över havet vid länsgränsen mot Västerbottens län över bergets sluttningar mot sydost till ungefär 370 meter över havet. Området sträcker sig i norr först över ett äldre grandominerat barrblandskogsparti av höjdlägeskaraktär på 475 meter över havet samt några mindre myrar, för att söderut övergå i storslagen brandpräglad tallnurskog. Området är måttligt skogbrukspräglat och de största virkesuttagen gjordes förmodligen vid förra sekelskiftet i form av dimensionsavverkningar. Trots tidigare virkesuttag har området kvar

nyckelelement, hög strukturell variation och urskogskvaliteter som är mycket ovanliga för länet och troligtvis även för hela landet. Området är tydligt brandpåverkat med spår av upprepade bränder, en stubbe har spår av fyra bränder och det finns gott om höga brandljud i tallarna.

Sydsluttningen i den centrala delen av reservatet, på blockrik, frisk mark, har karaktär av tallnurskog och utgörs av flerskiktad och olikåldrig tallskog med grova äldre och bredkronade tallöverståndare liksom stående, lutande och liggande död ved av tall i olika nedbrytningsgrader. Tallarna är resliga och gamla och bitvis finns god underväxt av gran som är betydligt yngre än tallarna. Åldersspridningen av tall är god och en representant för beståndets äldsta tallar har åldersbestämts till cirka 280 år. Högre upp i branten står dock ett flertal äldre, grova, och bredkroniga tallar som sannolikt är över 400 år. En av dessa grova tallar mäter cirka 95 cm i brösthöjdsdiameter. Här uppe ökar blocken och vegetationen övergår bitvis till torr ristyp. Spritt i beståndet står även en del asp och björk. Spår efter bränder förekommer i form av brandljud på både tall och gran, kolade stubbar och lågor av tall. En av dessa stubbar visar spår efter fyra bränder. Det förekommer rikligt med högklassig död ved av tall som stående, lutande och liggande i olika förmultningsgrader, från relativt nyligen fallna till grova murkna lågor. Fläckvis förekommer även en del död ved av gran, asp och björk. Längre österut i sluttningen är det än mer bergbunden terräng och i vissa delar relativt brant. Mängden död ved, främst i form av torrakor, är lägre. I de nedre delarna finns det emellertid ett flertal tallågor av olika dimension och nedbrytningsgrad. Här har urskogsticka (EN*) påträffats i. Föryngringen av gran, asp och rönn är bitvis god i dessa branta partier. Längst ned i sluttningen dominerar högvuxen och flerskiktad granskog med inslag av yngre tall. Flertalet av granarna i nedre delen av sydsluttningen har slokande grenar och är rikligt bevuxna med hänglav. Lövinnehållet är förhållandevis stort och företrädesvis då av äldre asp och björk.

Uppe på Storbergets topp och mellan myrarna står en olikåldrig och flerskiktad barrblandskog på frisk mark med gran och tall av höjdlägeskaraktär. Även denna del är brandpräglad med kolade stubbar. Skogen är relativt lågvuxen och klen men gammal. Tallarna är äldst, uppskattningsvis ca 150-200 år gammal.

Mellan de nordligast belägna myrarna, strax norr om vägen, flyter en mindre bäck, omgiven av sumpskog där flertalet granar är rikligt hänglavsdraperade. Här finns en stor mängd död ved av olika kvaliteter och dimensioner; högstubbar, stående, lutande och liggande död ved av gran. Äldre gran med låg vitalitet som börjat utveckla stammar med fin skrovelbark förekommer också här. Spår av tretåig hackspett och spillkråka syns här och var. En del granar är toppbrottsskadade. Fläckvis förekommer här rikligt med medelålders asp och björk. En och annan sälj finns och på en av dessa har fruktkroppar av doftticka (VU*) påträffats.

Ytterligare sumpskogsparti med hänglavsdraperad gran av höjdlägeskaraktär förekommer längre österut mellan myrarna. Skogen tycks mer eller mindre orörd och här förekommer rikligt med stående och liggande död ved av gran, men även toppbrottsskadad gran som snart kommer att falla. Den östligt belägna myren är omgärdad av äldre tall och gran och vissa tallar är troligtvis över 250 år. Runt myren förekommer även kolade lågor och enstaka tallar med brandljud.

Längst i öster växer en gammal, relativt kortväxt höjdlägesgranskog med låg bonitet och

diameterspridning. Bitvis är skogen gles och luckig. Björken är lågväxt men ställvis riklig. Förekomsten av röt- och toppbrottsskadad gran är måttlig. Runt västra och norra delen av Storbergsmyran står ett flertal äldre, knotiga och bredkronade tallar som troligtvis är en bit över 300 år gamla. Slutningen nedanför Storbergsmyran består av en flerskiktad, högvuxen, brandpräglad och hänglavsrik granskog med inslag av äldre högvuxen tall. Dessa äldre tallar är uppskattningsvis i 250 årsåldern. Rötad och toppbrottsskadad gran förekommer påtagligt i objektet. Mängden liggande död ved är måttlig och det mesta förekommer i områdets södra del.

Knallen öster om Storbergsmyran är brandpräglad men i princip kalavverkad kring 1960. Idag består skogen av en relativt gles lövrik barrblandskog. Längst i väster, intill skogsbilvägen, står en tallskog med påtagliga spår av flertalet huggningar men tydligt brandpräglad.

Ett stort antal rödlistade arter har hittats i reservatet. Exempel på dessa är rosenticka, tallticka, doftskinn, stor aspticka (samtliga NT*), liten aspgelélav, blackticka, fläckporing, kristallticka, lappticka, ostticka, rynkskinn, borsttagging, doftticka (samtliga VU*) samt rariteten urskogsticka (EN*).

*) Hotkategorier enligt 2020 års rödlista: NT=nära hotad, VU=sårbar, EN=starkt hotad.

Ärendets beredning

Skogarna på Storberget ingick i länsstyrelsens naturskogsinventering 1995. Naturskyddsföreningens Steget före inventerade området 1996 och uppmärksammade markägaren MoDo Skog och länsstyrelsen om områdets höga naturvärden. Länsstyrelsen genomförde ytterligare naturvärdesinventering i området 1999 och bedömde skogarna på Storberget som skyddsvärda och prioriterade för skydd. Dialog med markägaren inleddes under 2004 och värdering av området beställdes 2005. Hösten 2014 förvärvade Naturvårdsverket ett antal naturområden av Holmen AB i det så kallade ESAB-paketet där staten erbjöd de stora skogsbolagen mark från Sveaskog i utbyte mot områden på bolagsmark som planeras bli naturreservat. Trots att det var aktuellt med markbyte för Storberget kom det av olika anledningar inte med i det bytespaketet utan det kom att dröja ända till 2022 innan intrångsavtal tecknades med Holmen skog AB för skogarna på Storberget.

Länsstyrelsen har registrerat området som naturvårdsobjekt (objektnummer 84430). Holmen Skog har registrerat fem nyckelbiotoper som upptar kring en tredjedel av ytan och större delen av området är en så kallad frivillig avsättning av bolaget.

Naturvårdsobjektet redovisas i Örnsköldsviks kommuns översiktsplan från 2012. Inga motstående intressen finns redovisade i översiktsplanen. Reservatet berörs inte av några av de utredningsområden för vindkraftsutbyggnad som pekas ut i kommunens översiktsplan för vindkraft från 2008.

Reservatet ligger inom riksintresse för rennäringen och i utkanten av ett kärnområde för renskötseln och nyttjas framförallt under vintern och vårvintern. Området ligger inom Vilhelmina Norra samebys vinterbetesmarker.

Storberget ligger också inom försvarsmaktens riksintresse, påverkansområde radar.

Reservatsområdet ligger inom den föreslagna skogliga värdetrakten Gammtratten, utpekad i handlingsplanen för grön infrastruktur från 2020 samt inom ett av de fem bränningslandskap som anges i länsstyrelsens vägledning för naturvårdsbränning (Länsstyrelsen Västernorrland, rapport nr. 2015:3).

Inför remissbehandlingen har information hämtats från digitalt underlagsmaterial från mineralrättsregistret. Området berörs av ett sedan år 2008 förfallet undersökningstillstånd för diamanter, olja och gas (licensid 2005:80) samt av ett undersökningstillstånd för guld, koppar, silver, zink (licensid 2022:25) som förfaller 2025-04-07. Till det gällande undersökningstillståndet finns en arbetsplan som gäller för undersökningsarbeten till och med den 30 april 2024.

Remissyttranden har inkommit från Skogsstyrelsen, Sametinget samt Örnsköldsviks kommun. Sveriges Geologiska Undersökning avstår yttrande.

Skogsstyrelsen och kommunen ser positivt på att reservatet inrättas och har inga synpunkter på förslaget. Sametinget anger att reservatsbildning kan ha en positiv påverkan på renskötseln och i förlängningen det samiska folkets möjligheter att utöva sin kultur och samfundsliv. Sametinget påpekar dock att samiska kulturlämningar kan finnas i området då de är dåligt undersökta och sällan registrerade i fornminnesregistret. Det samiska kulturarvet bör således beaktas vid reservatsskötseln.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har beaktat de vid remissförfarandet inkomna synpunkterna genom viss bearbetning av beslutet och skötselplanen.

För att värna riksintresset för rennärning ska särskild hänsyn tas till renbetet. På längre sikt är sannolikt brand, eller naturvårdsbränning, en förutsättning för gott markbete. På kort sikt, däremot, försämrar betet efter brand. För att säkerställa den långsiktiga tillgången på renbete i landskapet ska löpande diskussioner även fortsättningsvis föras med berörd sameby kring bränningsplanering, inte enbart angående Storbergets naturskog, utan även för flera av de andra reservat som ligger inom detta prioriterade bränningslandskap (länsstyrelsens vägledning för naturvårdsbränning, rapport 2015:3).

Innan naturvårdsbränning ska samråd med samebyn ske, om så önskas genom fältbesök. Efter en första bränning, bör inte nästa bränning genomföras förrän markbete har återfåtts på den först brända ytan.

Med stöd av föreskrift B6 kan främmande arter avlägsnas. Att sådana arter inte är önskvärda är i enlighet med den grundläggande tanken om att skydda naturmiljöer. Det ges också uttryck för i föreskrift A8 som hindrar införsel av individer, och i Skogsstyrelsens regelverk som anger att contorta-tall inte får planteras inom en kilometer från naturreservat och nationalparker. Således är det väl motiverat att kunna avlägsna främmande arter, oavsett om det är contorta-tall eller lupiner.

Skogen i reservatet är till stora delar brandpräglad och har en mängd skogsbiologiskt viktiga strukturer som äldre träd och död ved som är ovanliga i dagens av skogsbruk präglade landskap. Den effektiva skogsbrandsbekämpningen har fått till följd att skogen blivit allt mer sluten. Detta gör att betingelserna för arter knutna till öppna, varma och ljusa miljöer, typiska för brandpräglade skogar, med tiden försämras.

Ett centralt mål är att långsiktigt upprätthålla brandprägel i skogen, till fördel för bevarandet av organismer knutna till sådan miljö. Områdets delvis urskogsartade karaktär innebär att så kallade alternativa metoder, såsom katning för att skapa brandljud eller urhuggning (gallring) av bestånd innan bränning, inte bedöms lämpliga i huvuddelen av reservatet. Längst i väster intill vägen finns dock ett mindre parti som har tydligare spår av tidigare huggningar. Det finns också ett parti längst i öster som kalavverkades i slutet på 1950-talet. För att möjliggöra för reservatsförvaltningen att i dessa delar kunna återskapa talldominerade, ljusöppnare skogar har syftet kompletterats med åtgärder för att efterlikna vissa för tajgan typiska effekter av brand. Föreskrift B4 möjliggör för reservatsförvaltningen att, i dessa begränsade delar av reservatet, kata eller på annat sätt veteranisera ett urval av tallar och skapa långlivade tallar som senare blir silverfurar och hård tallved. Föreskrift B4 omfattar också åtgärder som fällning och ringbarkning av enstaka barrträd för att kunna skapa vissa luckor och mer ljusöppna miljöer och gynna det löv som kommit upp sen avverkningen på sent 1950-tal i det östra beståndet.

För att bibehålla en brandpräglad beståndsstruktur är det viktigt att kunna genomföra naturvårdsbränningar i reservatet, något som möjliggörs av föreskrift B3. Området bedöms i dagsläget emellertid svårt att bränna på grund av topografin, brist på god vattentillgång och avsaknad av naturliga gränser för många bränningsobjekt. Skogen i huvuddelen av reservatet har också sådana mängder med skyddsvärda strukturer att en naturvårdsbränning måste ske med stor portion eftertanke och många förebyggande insatser för att säkra dessa idag mycket ovanliga men värdefulla substrat. Ett förslag på avgränsning för ett par möjliga bränningsobjekt finns i skötselplanen. För huvuddelen av skogen (skötselområde 1C) så är inga enskilda bränningsobjekt avgränsade i skötselplanen. Utmaningarna med att värna skyddsvärda strukturer behöver prioriteras i framtagandet av bränningsplaner, då naturvårdsbränningar även inom skötselområde 1C är nödvändiga för att kunna nå det övergripande syftet att upprätthålla brandprägel i reservatet.

Områdets skogar har tidigare påverkats av huggningar men sedan lång tid tillbaka har skogen stått så gott som opåverkad av skogsbruk. Detta har gynnat nybildning av skogsbiologiskt viktiga strukturer som äldre träd och död ved och de utgör idag ett påtagligt inslag i området. Dessa värden är ovanliga i dagens landskap och av grundläggande vikt för att bevara livsformer knutna till områden med mer naturlig skogsdynamik.

Naturvärdena i området är följaktligen oförenliga med konventionella skogsbruksmetoder och annan exploatering. Genom naturreservatsbildning undanröjs dessa hot och förutsättningarna för bevarande av naturskogsmiljön, med dess strukturer och därtill hörande arter, förbättras.

I den händelse en hotad art påträffas eller kunskapsläget ändras för en idag känd art i reservatet, och det långsiktiga bevarandet av arten inte bedöms tryggat med nuvarande

förvaltningsinriktning, skulle det kunna finnas skäl att utfärda en dispens som möjliggör åtgärder för arten. Sådan eventuell dispens bör motiveras av aktuell, välgrundad biologisk kunskap. Vidare bör eventuella åtgärder långsiktigt följas upp och berörda delar dokumenteras före och efter åtgärd. En eventuell dispens förutsätter att särskilda skäl föreligger i enlighet med miljöbalken 7 kap. 7 §, vilket innebär att åtgärderna måste vägas mot de värden som utgjort grund för tillkomsten av detta områdesskydd.

Länsstyrelsen bedömer att området signifikant bidrar till uppfyllandet av miljömålet "Levande skogar" samt "Ett rikt växt- och djurliv" samt att ett formellt skydd är i enlighet med länsstyrelsens och Skogsstyrelsens strategi för områdesskydd på skogsmark i länet från december 2005 och i enlighet med den regionala handlingsplanen för grön infrastruktur från 2020.

Länsstyrelsen bedömer att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med kommunens översiktsplan och med hushållningsbestämmelserna i 3:e och 4:e kap. miljöbalken.

Länsstyrelsen finner vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken att det för att skydda och bevara ovanstående naturvärden finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat, samt förordna om föreskrifter för området och att fastställa en skötselplan. För att uppnå det starka skydd som behövs för områdets naturvärden bör föreskrifterna bland annat omfatta förbud mot såväl exploateringsföretag som skogsbruk.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill klaga över detta beslut ska skriva till regeringen, men skicka eller lämna skrivelsen till länsstyrelsen, e-post vasternorrland@lansstyrelsen.se, eller postadress Länsstyrelsen, Enheten för skyddad natur, 871 86 Härnösand.

Skrivelsen ska ha kommit in inom tre veckor från den dag klaganden fick del av beslutet. I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och den ändring som begärs. Skriv namn, adress, telefonnummer och ärendets nummer. Om ytterligare upplysningar önskas, kontakta Kristin Lindström telefon 0611-34 92 58, kristin.lindstrom@lansstyrelsen.se.

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling, i Post- och Inrikes Tidningar och i Sundsvalls tidning. Den dag kungörelsen varit införd i ortstidning anses berörda ha fått del av beslutet.

Beslutet har fattats av landshövding Carin Jämtin med naturvårdshandläggare Kristin Lindström som föredragande. I den slutliga handläggningen av detta ärende har även deltagit Jonathan Wallmon, länsjurist, Adrian Nordlund, planhandläggare, samt Per Sander, chef vid Enheten för skyddad natur.

Det här beslutet har signerats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Carin Jämtin
landshövding

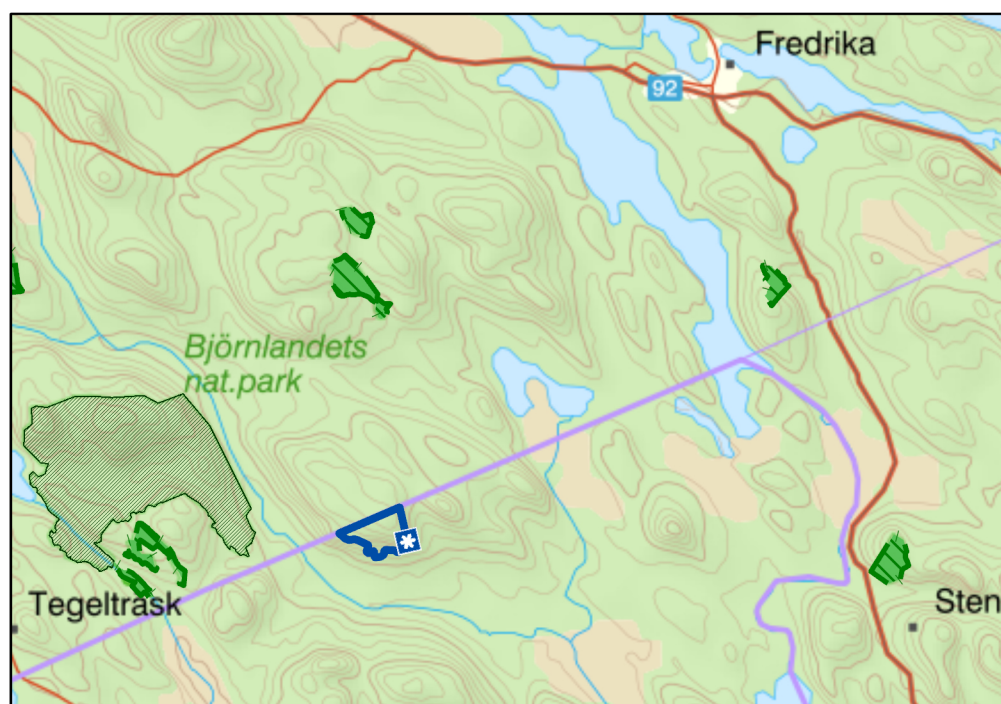
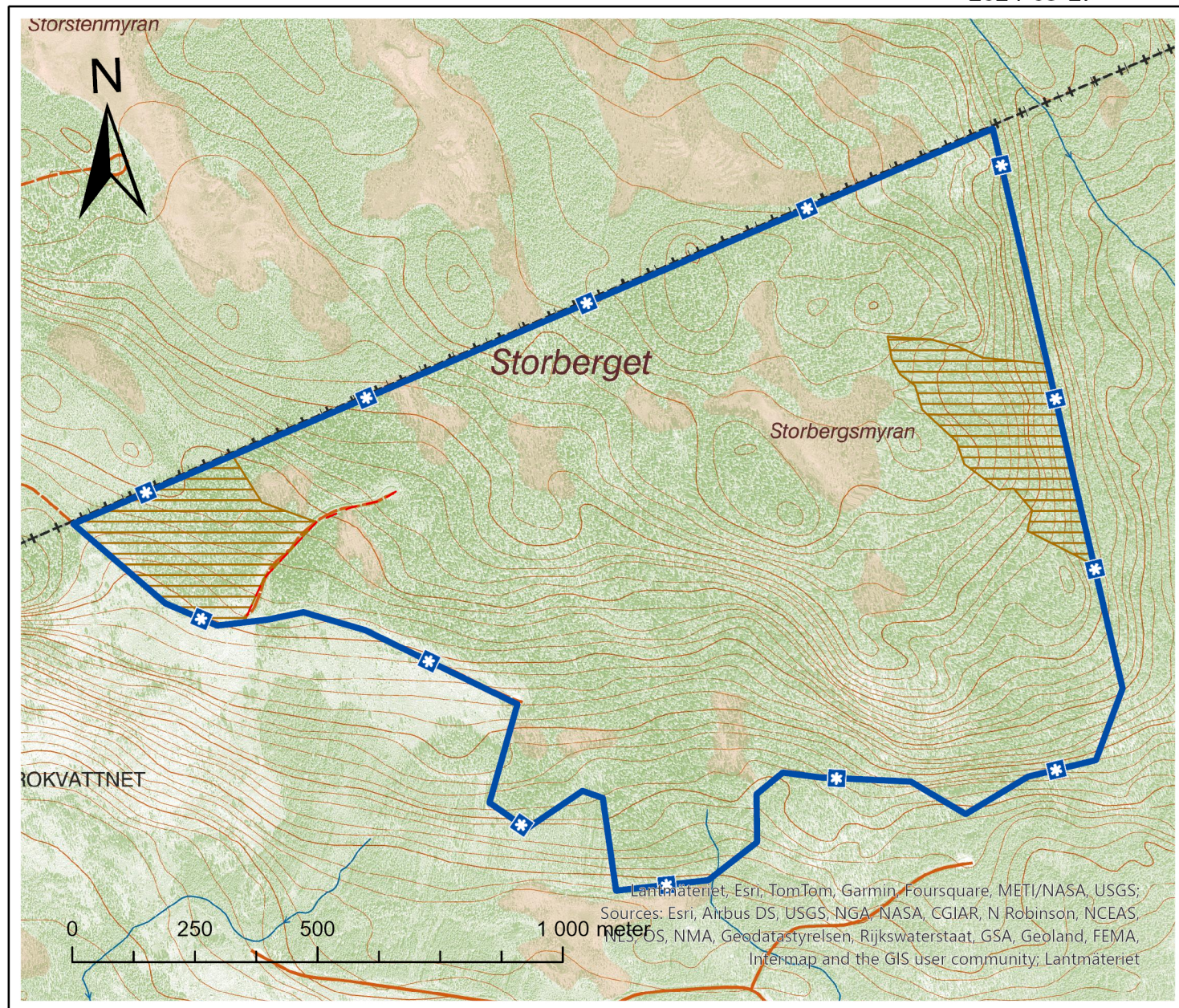
Kristin Lindström
naturvårdshandläggare

Bilagor

- 1 Beslutslista
- 2 Sändlista
- 3 Skötselplan

Naturreservatet Storbergets naturskog

Bilaga 1
Beslutskarta
Dnr: 511-9226-2022
2024-03-27

- Reservatsgräns
- Väg
- föreskriftsområde B4
- Befintliga naturreservat
- Nationalpark

Skötselplan för *Naturreservatet Storbergets naturskog*

Denna skötselplan ska användas tillsammans med det beslut som utgör grunden för planen. I beslutet återfinns viktig information såsom beslutsmening, syfte, föreskrifter och en sammanfattande beskrivning av området.

Gränser

Reservatet ska märkas ut enligt svensk standard (SIS 03 15 22) genom målning på träd inom reservatet i gränsgatan och uppsättning av stolpar med reservatsbricka i gränsvinklar och där det är naturligt för besökare att korsa reservatsgränsen.

Brand

Om spontan brand uppkommer inom reservatet bör släckning inriktas mot naturliga avgränsningar och mot reservatets ytterkanter om räddningschefen anser att branden härmed slutligen kan bekämpas. All eventuell brandbekämpning skall ske med så skonsamma metoder som möjligt och med största hänsyn till mark, vegetation och vatten.

Servitut och samfälligheter mm

Så vitt är känt berörs inte reservatsområdet av några servitut eller gemensamhetsanläggningar.

Jakt

Reservatet är beläget inom Björna älgskötselområde och jakträtten inom reservatsområdet (Norra Krokvattnet 2:2) tillhör Holmen skog.

Reservatsföreskrifterna reglerar inte jakten i sig, men reglerar utövandet enligt följande:

Vid uttransport av högvilt får mindre banddriven älgdragare eller fyrhjulig motorcykel användas, varvid risken för markskador och spårbildning ska minimeras (se beslutet § A9).

Siktgator får inte röjas (se beslutet § A6).

Eventuella befintliga jaktorn ägs av jakträttsinnehavaren och ska underhållas eller på samma plats ersättas eller rivas. Uppförande av nya jaktorn är tillåten endast efter tillstånd från länsstyrelsen (§ A10).

Av reservatsföreskrifterna följer vidare att varken levande eller döda träd i reservatet får nyttjas till ved (§ A6 och C1). Dessutom ska anslag om pågående jakt sättas upp i anslutning till reservatstavlan (se skötselkarta).

Förvaltning och tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för tillsynen när det gäller efterlevnaden av reservatsbestämmelserna. Länsstyrelsen bör anlita en ansvarig för viss skötsel, underhåll och praktisk tillsyn av informationstavlor, gränsmarkeringar med mera. Uppdraget regleras i avtal.

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Området har indelats i 5 skötselområden, se skötselkarta.

Skötselområde 1

Brandpräglad tallnaturskog

Övergripande mål

Att upprätthålla och återskapa skog med brandpräglad beståndsstruktur. Detta innefattar naturskogselement såsom skadade, döda och döende träd, kolad ved samt lågor i olika åldrar och nedbrytningsstadier. Nya generationer av tall kommer upp i de brända områdena. Tallar som skadas i elden bildar kåda för att läka stamskadan vilket på sikt gör veden svårnedbruten. På så sätt kan tallarna bli mycket gamla för att så småningom stå länge som torrakor för brandgynnade arter.

Åtgärder

■ Bränningsplan

För att bibehålla en brandpräglad beståndsstruktur är det av vikt att det genomförs naturvårdsbränningar i reservatet. Det råder emellertid brist på god vattentillgång i reservatet och det är i stora delar både väldigt brant, blockigt och svårframkomligt vilket gör det svårt i dagsläget att genomföra naturvårdsbränningar inom några större delar av området. Skogarna är dessutom i delar närmast urskogsartade och hyser därmed en stor mängd av de substrat som reservatet avser skydda men som kan vara svåra att värna fullt ut vid naturvårdsbränningar. För att möjliggöra ett framtida genomförande av naturvårdsbränningar som också värnar dessa skyddsvärda substrat är det av vikt att bränningsplaner tas fram för respektive område som ska brännas. Då målet med förvaltningen är att småningom även kunna naturvårdsbränna delområde C, som utgör huvuddelen av reservatet och därför viktigt att bränna för att kunna nå det övergripande syftet att upprätthålla brandprägel i reservatet, bör bränningsplaner för även detta delområde, med fördel uppdelat i mindre bränningar, tas fram.

I respektive bränningsplan ska noga klargöras hur bränningen ska avgränsas, om de mest urskogsartade delarna med stor andel skyddsvärda substrat kan ingå i något bränningsområde och hur bränning ska genomföras. Såväl mål med bränningarna som alla nödvändiga säkerhetsåtgärder ska specificeras i planerna. En god planering krävs för att säkra gränserna mot omgivande mark. Det är viktigt i framtagandet av dessa detaljerade bränningsplaner att beakta de förslag till åtgärder som finns i de åtgärdsprogram för hotade arter som behandlar brandpräglade skogsmiljöer och naturvårdsbränning. Bränningsplanerna ska också utformas i enlighet med länsstyrelsens vägledning för naturvårdsbränning (länsstyrelsens rapport 2015:3). I samband med bränningsplaneringen ska också samråd med berörd sameby ske, om så önskas genom fältbesök.

■ Naturvårdsbränning

Skogarna i reservatet är i stora delar urskogsartade med ett påtagligt inslag av gamla och brandljudade träd, torrakor och grova tallågor, det vill säga tydliga spår av äldre tiders bränder. Återkommande bränder är av vikt för att upprätthålla en brandpräglad struktur i reservatet.

Tillgången på vatten är dock en begränsande faktor för att genomföra naturvårdsbränningar i området och den stora mängden värdefulla strukturer och substrat i framförallt delområde C komplicerar genomförandet ytterligare. Delområde A och B är högsta prioritet för bränning då här inte finns lika många värdefulla substrat att ta hänsyn till. Vid naturvårdsbränning i delområde C ska så många som möjligt av gamla och brandljudade träd skyddas från att dö på grund av eldens verkan. Även de grövsta och mest värdefulla torrakorna och lågorna bör skyddas från att fällas eller förbrännas.

För att upprätthålla säkerheten i utförandet, kan det bli aktuellt med selektiva huggningsingrepp, exempelvis att kvistrensa, fälla mindre träd som riskerar att föra elden upp i kronskiktet eller att fälla döda björkar med eldfängd näver intill yttergränser.

■ Ringbarkning och plockhuggning

Tallskogen i delområde A har påverkats mer än delområde C av tidigare dimensionshuggningar och har färre äldre träd, torrakor och tallågor. I delområde B är skogen uppkommen efter en kalavverkning kring 1960 och består av en lövrik barrblandskog. Precis som i övriga delar av reservatet är tillgången på vatten en begränsande faktor för att genomföra naturvårdsbränningar.

I delområde A och B kan därför andra åtgärder för att återskapa äldre tallskogar och efterlikna vissa för tajgan typiska effekter av brand komma att vidtas. En selektiv ringbarkning eller plockhuggning av i huvudsak yngre gran kan genomföras för att skapa mer solöppna förhållanden och ett mer varierat bestånd. Det kan också exempelvis vara en lämplig åtgärd för att gynna specifika arter, som att skapa mer solöppna förhållande kring befintliga reliktböckstallar genom att ringbarka eller fälla skuggande granar.

I delområde B, där trädsiktet är av mer restaureringskaraktär, det vill säga har låg åldersspridning, låg skiktning och låg andel äldre tallar, kan ett mål vara att gynna de uppkommande lövträden för att skapa en lövbränneliknande skog genom att fälla gran och enstaka tallar.

Åtgärderna gäller enbart i delområde A och B.

■ Veteranisering av tallar

Tallskogen i delområde A har påverkats mer än delområde C av tidigare dimensionshuggningar och har färre äldre träd, torrakor och tallågor. I delområde B är skogen uppkommen efter en kalavverkning kring 1960 och består av en lövrik barrblandskog. Precis som i övriga delar av reservatet är tillgången på vatten en begränsande faktor för att genomföra naturvårdsbränningar.

I delområde A och B kan därför andra åtgärder för att återskapa äldre tallskogar och efterlikna vissa för tajgan typiska effekter av brand komma att vidtas. Dyliga åtgärder kan vara katning eller annan typ av veteranisering av tallar. Åtgärderna genomförs för att på lång sikt skapa torrakor och värdefulla tallsubstrat. Åtgärderna gäller enbart i delområde A och B.

En viktig målsättning med naturvårdsbränningarna och övriga skötselåtgärder angivna ovan är att upprätthålla och, i delar av området, återskapa en flerskiktad tallskog med en hög andel stående döda tallar, så kallade torrakor, vilka är ovanligt förekommande idag. Generellt bör en strävan vara att åstadkomma en så hård brand (kraftig konsumtion av humuslagret) som möjligt. Detta för att skapa så optimala gröningsmöjligheter som möjligt. Bränningarna bör dock vara så lågintensiva, det vill säga, ha låg flamhöjd, att mortaliteten i trädskiktet kan hållas på en rimlig nivå men samtidigt vara tillräckligt intensiva för att skapa skadade träd. Äldre, brandjudade tallar ska söka skonas från att dö i branden och äldre torrakor samt tallågor skonas från att konsumeras av elden. Dessa substrat finns i riklig mängd i delområde C.

Skötselområdet är indelat i tre delar(A-C) med fallande prioritet för naturvårdsbränning. Delområde C hyser, som nämnts tidigare, en stor andel skyddsvärda träd och substrat och kan vara svårt att genomföra bränning i utan att dessa värden går förlorade, därav lägst prioriterat. Den slutliga utformningen av bränningsområden görs dock i den bränningsplan som tas fram inför genomförandet av naturvårdsbränningarna.

Delområde A	Äldre tallskog som påverkats i större utsträckning av äldre tiders dimensionsavverkning
Skötsel:	Naturvårdsbränning ska prioriteras till detta område. Veteranisering av tall eller andra tallgynnande åtgärder kan också vara aktuella om naturvårdsbränning bedöms svårt att genomföra.
Delområde B	60-årig tallskog med gott inslag av löv.
Skötsel:	Naturvårdsbränning genomförs för att främja lövinslaget och återskapa brandpräglad tallskog. Veteranisering av tall eller ringbarkning/fällning av gran för att gynna tall- och lövvärden kan också vara aktuella om naturvårdsbränning ej kan genomföras.
Delområde C	Urskogsartad tallnaturskog med gott om grova, gamla tallar, torrakor, brandsstubbar och silverlågkor.
Skötsel:	Naturvårdsbränning är av vikt för att bibehålla brandprägelmen men är svårt att genomföra pga rikliga mängder skyddsvärda substrat. Det krävs mycket noggrann bränningsplanering för att kunna utföras i delområdet, företrädesvis uppdelat i mindre bränningsområden.

Skötselområde 2

Grandominerad barrnaturskog

Övergripande mål

Att låta skogsmiljön få utvecklas fritt efter naturligt förekommande processer. Detta resulterar i strukturer, såsom gamla, grova träd och döda stående och liggande träd, vilka är kännetecknande för ett naturligt fungerande och av människan i låg grad påverkat skogsekosystem.

Åtgärder

Skötselområdet kan utgöra gräns mot naturvårdsbränningar i intilliggande bestånd och ska då kunna vattnas innan tändning. Det ska inte betraktas som ett misslyckande om angränsande delar av skötselområdet påverkas av branden genom att fält- och bottenskiktet svärtas och att ett fåtal granar dör på rot. Sålunda behöver inte avgränsningen mellan skötselområdena vara fullständigt knivskarp, och helikopter torde kunna nyttjas för att säkra delområdena.

Uppstår brand ska reservatets yttergränser säkras och skötselområdet ej prioriteras för brandbekämpningen.

Skötselområde 3

Våtmarker

Övergripande mål

Att miljöerna har en naturlig hydrologi och i huvudsak får utvecklas fritt efter förekommande naturliga processer.

Åtgärder

Inga åtgärder förutom uppföljning.

Skötselområde 4

Väggator med tillhörande vägdiken

Övergripande mål

Skogsbilvägen som löper in i reservatet i de västra delarna kan läggas igen. Efter att åtgärden har utförts ska inga diken finnas kvar och skog ska kunna återkolonisera den upphuggna väggatan.

Åtgärder

■ Igenläggning av väg

Grävmaskin eller annat lämpligt hjälpmedel används för att utföra åtgärden. Vägen som går in i reservatet grävs av och läggs igen.

Skötselområde 5

Information och tillgänglighet

Skötselområdet omfattar hela reservatet.

Övergripande mål

Att reservatet ska vara tillgängligt för allmänheten samt att besökare ska få tillgång till relevant information om områdets naturvärden och skötsel.

Målandikatorer:

- Informationstavlan är på plats och i gott skick.
- Aktuell information finns på länsstyrelsens hemsida.

Åtgärder

- Informationstavla
Informationstavlan sätts upp vid vändplanen vid reservatets sydvästra gräns, se skötselkarta.
- Information på hemsida
En beskrivning läggs ut på länsstyrelsens hemsida.

Sammanfattning och prioritering av åtgärder

Prio	Åtgärd	Skötsel- omr	Start	Intervall	Finansiering
1	Informationstavla	5	2024	engångsåtgärd	reservatsanslag
1	Information på hemsida	5	2024	engångsåtgärd	reservatsanslag
1	Bränningsplan	1	2027	inför bränning	reservatsanslag
2	Naturvårdsbränning	1	2027	vid behov	reservatsanslag
2	Ringbarkning och plockhuggning	1	2027	vid behov	reservatsanslag
2	Veteranisering av tallar	1	2027	vid behov	reservatsanslag
2	Igenläggning av väg	4	2025	engångsåtgärd	reservatsanslag

Uppföljning

Uppföljning av reservatets syfte och gynnsam bevarandestatus för miljöer och arter är en prioriterad uppgift för reservatsförvaltningen, förutom de åtgärder som anges ovan.

Sammanfattning av uppföljningsbara mål

Skötsel- omr	Kvalitetsmål	Intervall
5	Aktuell information finns på länsstyrelsens hemsida.	löpande tillsyn
5	Informationstavlan är på plats och i gott skick.	löpande tillsyn

Storbergets naturskog

Skötselkarta
Dnr: 511-9226-2022
2024-03-27

